

CONSELL COMARCAL
DEL MONTSIÀ

Pla comarcal de polítiques LGBTI 2020-2024

Fem un pas cap a la diversitat sexual i de gènere

PRESENTACIÓ DE LA CONSELLERA DE POLÍTQUES D'IGUALTAT LGBTI

Les polítiques públiques LGBTI a la comarca del Montsià assoleixen amb aquest document l'efectiu reconeixement i un impuls necessari per implementar actuacions en matèria de diversitat afectiva-sexual i de gènere al territori.

L'any 2018 el Consell Comarcal del Montsià i la Direcció General d'Igualtat del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya signen l'acord per al desplegament del Servei d'Atenció Integral comarcal, ara endavant SAI, per a les persones LGBTI. La finalitat d'aquest servei és la d'ajudar a dur a terme polítiques públiques per prevenir, sensibilitzar i fer efectiu els drets d'aquest col·lectiu.

La raó de ser d'aquesta eina de planificació es vertebra en el disseny i execució de polítiques públiques integradores i que representin la totalitat de la ciutadania. En aquest sentit, amb aquest primer Pla comarcal LGBTI s'estableix l'objectiu de treballar per l'efectiu respecte i reconeixement de qualsevol opció afectiva, sexual o de gènere, per erradicar conductes d'LGBTIfòbia i per aconseguir una societat més justa i inclusiva.

Des de l'Àrea es pren el compromís de treballar cap a l'efectiva igualtat i s'esperona a tots els agents que s'impliquen per la causa.

Sònia Tomàs Roiget
Consellera d'Igualtat en polítiques LGBTI

ÍNDEX

1. Introducció	1
2. Marc conceptual	5
2.1 La diversitat sexual i de gènere	5
2.2 El col·lectiu LGBTI	7
2.3 Planificació LGBTI	9
3. Marc normatiu	10
3.1 Antecedents	10
3.2 Legislació de referència: Llei 11/2014, de 10 d'octubre	14
4. Plantejament metodològic	19
4.1 Fases del procés	19
4.2 Anàlisi de la metodologia emprada	19
4.3 Objectius	21
4.4 Sectors	23
5. Diagnosi	26
5.1 Anàlisi del punt de partida	26
5.1.1 Qüestionari adreçat a la població	26
5.1.2 Qüestionari adreçat al personal que treballen en les diferents àrees de l'Administració a la comarcal del Montsià	31
5.2 Anàlisi de la situació que se'n deriva	33
6. Pla d'acció	40
7. Avaluació	50
8. Annexos	51
8.1 Qüestionari adreçat a les persones LGBTI i a la població general: amplièm la mirada LGBTI	51
8.2 Qüestionari adreçat al personal dels ens municipals. Tens una mirada LGBTI en les polítiques que endegues del teu ens local	60

1. INTRODUCCIÓ

Actualment les polítiques LGBTI han adquirit ressò i rellevància en bona part gràcies a l'aprovació per part del Parlament de Catalunya de la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, lesbofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Aquesta legislació constitueix la darrera resposta a les reivindicacions del moviment LGBTI i a la lluita contra la discriminació del col·lectiu.

Un dels objectius principals que planteja aquesta llei és el desenvolupament de polítiques d'igualtat per a lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals (LGBTI) en l'administració local. De fet, la realitat actual passa per l'escassa presència d'accions en l'àmbit públic en matèria de diversitat afectiva-sexual i de gènere. Això és conseqüència del fet que manquen, en moltes ocasions, les eines per fer efectives unes polítiques públiques realment inclusives en aquests termes. Tanmateix, la incorporació d'aquesta perspectiva és primordial en el món local, per la proximitat que implica amb la població. En aquest sentit, el nivell d'influència que suposa aquesta immediatesa representa una situació de privilegi per executar accions en defensa dels interessos de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals.

Els plans locals i comarcals LGBTI, entesos com a instruments que permeten sistematitzar com s'ha d'intervenir per transformar la realitat actual de la zona d'estudi, són els instruments més rellevants per implementar aquestes polítiques. Amb aquest recurs, es dotarà al Consell Comarcal del Montsià d'un conjunt ordenat d'objectius i mesures que representaran la base d'una estratègia global adreçada a millorar la situació de persones Lesbianes, Gays, Bisexuals Transsexuals i Intersexuals del territori d'influència.

La realitat actual d'aquest col·lectiu demana intervencions a tots els nivells, ja que és cert que si bé en els darrers temps s'han reconegut drets i llibertats importants a les persones LGBTI, encara s'han d'atendre moltes reivindicacions i a més a més, els reconeixements que s'han aconseguit no han estat per igual en tots els casos.

En aquest sentit, encara trobem accions discriminatòries que sobretot prenen rellevància en els col·lectius més vulnerables, com són les dones lesbianes i les persones transsexuals, els infants, les persones grans, persones amb diversitat funcional, les migrades o les persones amb VIH, entre d'altres.

Aquestes situacions desiguals es concreten en accions totalment quotidianes com per exemple, en la redacció pròpia de determinats formularis, o en tràmits relacionats en l'accés a l'ocupació o a l'habitatge, en l'àmbit sanitari o fins i tot en l'organització d'actes culturals o esportius per part d'entitats o dels mateixos poders públics. Amb tot, queda clar que la mateixa conducta social no acaba d'adaptar-se a la realitat actual, i es pot afirmar que encara es donen casos i situacions que en cap cas tenen en compte la diversitat existent a la societat.

El no reconeixement d'aquesta realitat plural fa que existeixi una no visibilitat del col·lectiu LGBTI, que en molts casos provoca un exili de persones del nostre territori rural cap a la gran ciutat (sexili), no només per l'anonimat que suposa el canvi de residència o per evitar, l'estigmatització de la que s'és objecte en un entorn conegut, sinó també pel fet dels recursos i accions de suport específics que a la nostra zona no troben.

Paral·lelament, el document s'ha d'adaptar i ha de tenir present la realitat instal·lada en ocasió de la situació sanitària esdevinguda des del mes de març de 2020. En efecte, la Covid-19 ha suposat un abans i un després en les relacions interpersonals que com no, afecten al col·lectiu en tots els sentits. De la mateixa manera, l'Administració pública ha d'adaptar les actuacions per complir les indicacions de les autoritats competents en matèria de protecció davant la pandèmia. Aquest fet pot suposar variacions en el pla d'actuació.

Per tant, el Pla Comarcal LGBTI ha de servir per fer front a aquesta situació de partida i ha de suposar el document marc que ha de guiar el treball de l'entitat, a partir d'una metodologia, uns objectius concrets a assolir i amb la planificació d'actuacions programades durant el període de vigència. El pla ha de permetre també, fer un seguiment i per tant, haurà de preveure les corresponents avaluacions periòdiques que ajudin a determinar la transformació o no, d'aquesta realitat objecte d'estudi.

Amb la redacció d'aquest pla, el Consell Comarcal del Montsià reforça el compromís de treballar per la igualtat efectiva i la no discriminació de les persones LGBTI. En aquest sentit, actua amb la intenció d'executar polítiques públiques inclusives quant a la diversitat afectiva-sexual i de gènere. Els ajuntaments de la comarca també han de col·laborar i han de donar suport a totes les actuacions derivades de la redacció del pla. En conseqüència, cal assumir el compromís de participar en l'execució de les actuacions que es plantegen, però a més a més, el pla ha d'estar viu, present, i ha de representar una estratègia compartida a nivell comarcal en el moment de desenvolupar les polítiques públiques LGBTI de cada municipi.

Aquest compromís polític és necessari per implementar-lo de manera efectiva i per tant, s'haurà de reflectir en l'aprovació del Pla en el Ple del Consell Comarcal. A partir de la seva aprovació, l'execució de cada acció s'haurà de liderar i desenvolupar sota la direcció tècnica del Consell Comarcal, tot i que en alguns casos algunes d'aquestes hauran de ser executades en col·laboració o desenvolupades directament des dels mateixos municipis amb el suport i acompanyament de l'àrea responsable de l'ens comarcal.

D'aquesta manera, es treballarà per una participació i un treball transversal i coordinat entre el Consell Comarcal i els ajuntaments del Montsià per donar compliment a la finalitat última del pla, garantir que les polítiques locals de la comarca del Montsià contribueixin a la transformació de la societat, fent-la més igualitària i respectuosa amb la diversitat de la seva ciutadania.

Per tant, la naturalesa del Pla Comarcal LGBTI és tant interdepartamental com interinstitucional, en el sentit que tant el Consell Comarcal com els ens públics del Montsià han de coordinar-se internament dins de cada institució, com també han de realitzar un tasca de relació entre tots els ens implicats.

Aquest document és el resultat de l'anàlisi de moltes intervencions, des del personal propi del Consell Comarcal del Montsià, personal dels ajuntaments de la comarca, persones referents en diferents àmbits, població en general del Montsià i també cal destacar la importància de la participació de l'associació LGTeBre, única associació en defensa del interessos del col·lectiu que existeix al territori.

2. MARC CONCEPTUAL

2.1 La diversitat sexual i de gènere

En primer lloc, s'ha de tenir clar que les polítiques LGBTI presenten molts de paral·lelismes amb les polítiques d'igualtat entre homes i dones, principalment, pel fet de que totes dues s'originen a partir de les discriminacions derivades del sistema de gènere i en conseqüència, de la societat patriarcal.

Segons aquest model de patriarcat, la lògica normal és l'home heterosexual i per tant, totes les realitats diferents a aquesta són, segons el model, susceptibles de discriminació. D'aquesta manera i segons aquesta perspectiva, si la societat gira entorn al gènere masculí heterosexual, el gènere femení i les persones que mostren una orientació sexual o una identitat afectiva-sexual diferent, tenen dret a ser menyspreades i en conseqüència, ocupen categories socials inferiors.

No obstant això, entre les polítiques LGBTI i les d'igualtat entre homes i dones cal tenir present que, tot i que pivoten ambdues sobre la realitat del sexe i del gènere, les LGBTI inclouen a més, l'estudi de la variable "sexualitat". Aquest fet justifica l'existència d'aquesta planificació, dirigida específicament a fer front al fenomen de l'LGBTIfòbia però cal tenir present que no pot deixar-se de banda la perspectiva de gènere amb la qual s'interrelaciona fet pel que, el treball amb l'Àrea d'igualtat ha de ser transversal i coordinat.

Aquest enfocament que s'ha anunciat passa per tenir clars tres conceptes: el sexe, el gènere i la sexualitat.

- **Sexe:** És la categoria que defineix les característiques sexuals primàries i secundàries del nostre cos (cromosomes, gònades, càrrega hormonal, genitals,...) La biologia ha classificat tradicionalment els cossos entre les categories de mascle i femella, però no tots els cossos poden encasellar-se en aquestes dues categories.

- Gènere: És una categoria sociocultural que té a veure amb els rols socials que cada cultura assigna a homes i dones. Tradicionalment als països occidentals patriarcals els gèneres són el masculí i el femení, el primer ocupa una posició preeminent i el segon ocupa un paper inferior. Aquest sistema de classificació en dos categories s'anomena binarisme de gènere.
 - Identitat de gènere: fa referència al gènere que una persona sent internament, amb el que s'identifica, que pot coincidir o no amb el sexe assignat en néixer. La societat tradicional marcava la identitat amb un sexe, és a dir les femelles s'havien d'identificar com a dones i els mascles, com a homes. Tanmateix, la realitat no és sempre així, ja que les persones trans representen la mostra que el gènere atribuït segons el seu sexe en el moment del naixement, no correspon amb la identitat sentida.
 - Expressió de gènere: és l'aparença d'un mateix com a dona o com a home en la presentació externa a través del comportament, la indumentària, el pentinat, la veu, els trets físics, els gestos, etc. L'expressió de gènere no ha de ser fixa ni ha de coincidir necessàriament amb el sexe o la identitat de gènere de la persona.
- Sexualitat: Es refereix a la forma amb la qual les persones organitzen les seves pràctiques i desitjos eròtics. Esta relacionat amb el concepte orientació sexual, que fa referència a la capacitat d'atracció emocional, afectiva i sexual de les persones entre sí, és a dir, qui t'agrada o qui t'atreu sexualment. És per tant el sexe desitjat.

SEXE:	Atén a aspectes biològics	Femella, mascle, intersexual
GÈNERE:	Rols socioculturals	Masculí, femení, transexual
	IDENTITAT DE GÈNERE:	Gènere sentit Dona, home, transexual
	EXPRESSIÓ DE GÈNERE:	L'aparença externa Femenina, masculina, transgènere
SEXUALITAT:	El sexe desitjat	Hetero, homosexual, pansexual, bisexual

2.2 El col·lectiu LGBTI

En segon lloc, i un cop clarificats aquestes conceptes de base, s'ha d'abordar la definició de les sigles LGBTI, tenint en tot moment en compte, l'heterogeneïtat que presenta cada realitat per separat.

A més a més, s'ha de partir de la premissa que les problemàtiques que generen són d'actualitat, ja que és un fet real que el col·lectiu LGBTI continua patint als nostres dies encara, moltes vulneracions dels seus drets. Els poders públics treballen per fer front a aquestes discriminacions, fet suposa avenços i millores, no només per aquestes persones, si no avenços i millores generals per al conjunt de tota la ciutadania.

Tal com s'ha comentat, la realitat de cadascuna de les sigles del col·lectiu és totalment heterogènia, pel que fa a necessitats, interessos o reivindicacions, com en el fet de la mateixa visibilitat.

Tradicionalment l'hegemonia ha estat dels homes gais, circumstància que ha invisibilitzat les altres opcions. Aquesta realitat pot ser conseqüència de la mateixa tendència masculista de la societat que desplaça a les dones lesbianes, als bisexuals i als transgènere a un segon pla. A part, el moviment intersex representa una realitat encara més diferent, que fins i tot qüestiona la seva inclusió a les sigles LGBT. Aquestes desigualtats internes s'han de tenir presents a l'hora de dissenyar les polítiques públiques.

Les definicions principals a tenir en compte i que fan referència als col·lectius de les sigles LGBTI són:

- Lesbiana fa referència a una dona que sent atracció sexual o amor romàntic vers a altres dones.
- Gai és un home que sent atracció sexual o amor romàntic vers a altres homes.

- Bisexual fa referència a una persona que es pot «sentir atreta emocionalment o sexualment per persones de més d'un sexe» (Takács, 2006).
- Les persones transsexuals són persones que s'identifiquen amb el gènere oposat al que li ha estat assignat socialment d'acord amb els seus trets sexuals. Les dones transsexuals han nascut en un cos masculí i se senten dones. Els homes transsexuals han nascut en un cos femení i se senten homes.
- Intersexual fa referència a les persones que presenten una combinació intermèdia o atípica de trets físics que s'atribueixen a homes i dones, com ara una combinació poc freqüent de cromosomes, variabilitat genètica o gonadal o diferències sexuals congènites.

Complementàriament, s'han de referenciar conceptualment altres aspectes relacionats amb els anteriors que també s'han de tenir en compte en aquest context objecte d'estudi.

- Heteronormativitat es defineix com el reforç que s'observa, per part de moltes institucions, de determinades creences sobre el suposat paral·lelisme entre sexe, gènere i sexualitat, el qual es dona per fet. Algunes d'aquestes creences són la idea que les persones es classifiquen en dues categories que són diferents i complementàries: home i dona; les relacions sexuals i conjugals només són normals si es donen entre persones de diferents sexes; que les relacions íntimes entre persones que són del mateix sexe no tenen valor sexual; o que a cada sexe li correspon un rol natural a la vida.
- Heterosexualitat és l'atracció emocional, romàntica i sexual envers les persones de sexe oposat.
- L'homofòbia és la por o aversió irracionals contra l'homosexualitat i contra les persones lesbianes, gais o bisexuals (LGB) basada en el prejudici (FRA, 2009).
- L'homosexualitat és l'atracció emocional, romàntica o sexual envers les persones del mateix sexe.
- Lesbofòbia és la por o l'aversió irracionals contra les dones lesbianes.

- La transfòbia és la por irracional o la no-conformitat de gènere o amb la transgressió de gènere, com ara la por o l'aversion a les dones masculines, els homes femenins, les persones *cross dressers*, transgènere, transsexuals o d'altres que no s'adiuen amb els estereotips de gènere.
- La transsexualitat descriu el fet que un individu s'identifiqui amb el gènere oposat al gènere que li ha estat assignat socialment d'acord amb els seus trets sexuals.

2.3 Planificació LGBTI

Per acabar, caldria definir també, el concepte de pla LGBTI, així com les raons de ser d'aquesta planificació.

Cal tenir present que la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, lesbofòbia, la bifòbia i la transfòbia, insta a les administracions públiques a executar polítiques efectives contra la discriminació del col·lectiu LGBTI. L'instrument bàsic i fonamental per planificar les accions i preveure les mesures a implementar són els plans LGBTI.

En aquest sentit, un pla és l'eina que estudia com intervenir per millorar l'estat actual de les coses, marcant objectius, estratègies a seguir i reptes per transformar i millorar la realitat.

Existeixen Plans LGBTI perquè a partir d'una diagnosi determinada, es desprèn l'existència de situacions concretes discriminatòries per raó d'identitat sexual o de gènere i es decideix actuar per canviar aquestes desigualtats evidenciades, amb la proposta d'actuacions encaminades a generar equitat i igualtat social.

3. MARC NORMATIU

3.1 Antecedents

El col·lectiu LGBTI històricament ha estat una realitat a l'ombra de la qual no n'hi va sortir fins ben entrat el segle XX. El seu reconeixement ha estat gràcies a les reivindicacions i manifestacions del moviment activista, favorable a visibilitzar aquesta realitat i normalitzar-la. Però aquest reconeixement de drets i llibertats s'ha aconseguit paulatinament, com també la igualtat social i efectiva del col·lectiu per la qual encara es treballa.

A grans trets podem dir que el primer pas d'aquest reconeixement es va donar en el moment de la despenalització de l'homosexualitat i la transexualitat. Tal com es veurà, amb la llei franquista de vagos i maleantes de l'any 1933 aquesta homosexualitat es penalitzava, però abans, al Codi Penal de l'any 1928 ja apareixia la primera referència negativa al col·lectiu.

El següent pas, després d'aquesta despenalització, va ser el conseqüent reconeixement de determinats drets i llibertats. Els primers drets en reconèixer-se van ser el de reunió, el d'associació, de manifestació i el dret a expressar-se lliurement.

Malgrat tot, la igualtat realment efectiva no es dona fins l'actualitat, amb el reconeixement de drets històricament reivindicats, com el reconeixement del dret a matrimoni o a la unió civil, el dret a l'adopció, a la reproducció assistida, el dret a la identitat de gènere per a les persones trans i el reconeixement de situacions d'LGBlfòbia en les legislacions penals.

No obstant això, s'ha de deixar clar, que aquesta igualtat legal no sempre va acompanyada d'una igualtat real o efectiva, ja que aquesta darrera només s'assoleix quan la mateixa societat, la cultura, les institucions, el sistema econòmic, etc. ho assumeixen com a tal. D'aquí, que aquest col·lectiu continuï amb reivindicacions i que se'l hagi de dotar d'eines i planificacions per fer efectives les seves demandes per ajudar-los a assolir la ciutadania igualitària i plena.

Per tant, l'activisme de les persones LGBTI ha estat i és continu en la història i de fet és totalment necessari, ja que és gràcies a aquest activisme que s'assoleixen els avenços tan necessaris per al col·lectiu.

No s'ha d'oblidar que el punt de partida era la negació total i absoluta a la realitat de les persones LGBTI. En aquest sentit, s'ha fet referència, al Codi Penal de 1928 pel fet que aquesta norma qualificava l'homosexualitat "d'escàndol públic".

Posteriorment, a l'any 1954, la Llei de vagos i maleantes, ho titllava de "perill per a la societat". En la mateixa línia, la Llei de perillositat i rehabilitació social de 1970 contemplava mesures de privació de llibertat, com ara presó, internament, psiquiatrització i reeducació per a homosexuals, lesbianes i transsexuals.

Davant d'aquesta realitat, les accions del moviment activista per a defensar els drets i llibertats de les persones LGBTI havien de ser efectives, i de fet així ho van ser. Les primeres fites daten dels anys setanta, amb les primeres actuacions organitzades contra l'homofòbia. Aquestes actuacions deriven en el naixement del primer col·lectiu organitzat, el Movimiento Español de Liberación Homosexual (l'any 1971) i el Front d'Alliberament Gai de Catalunya (de l'any 1975, però que no fou reconegut legalment fins al 1980).

Durant la transició democràtica no es concedeix cap indult a favor de les persones preses per raó de la seva condició sexual, però el col·lectiu va treballant i crea a Barcelona la Coordinadora de Frentes de Liberación Homosexual del Estado Español i l'any 1977 se celebra la primera manifestació, il·legal però, per a l'alliberament lesbià i gai en ocasió del Dia de l'orgull.

El primer govern democràtic espanyol retira les referències a l'homosexualitat de la Llei de perillositat i rehabilitació social, però modifica el terme i el substitueix per l'expressió "escàndol públic" que permet continuar amb la persecució de lesbianes, homosexuals i transsexuals.

Amb la promulgació de la Constitució Espanyola de 1978 es reconeix el dret a la igualtat formal davant la llei (article 14) que “no permet discriminacions per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social”, reconeixement important quant que aquesta igualtat ve reconeguda per la norma fonamental de l'estat espanyol.

L'any 1979 es crea a Barcelona el primer grup reivindicatiu del moviment trans, el Col·lectiu de Travestis i Transsexuals. El mateix any es promulga l'Estatut d'Autonomia de Catalunya on es reconeix un concepte ampli de família (article 40) i estableix que “els poders públics han de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de l'origen, la nacionalitat, el sexe, la raça, la religió, la condició social o l'orientació sexual, i també han de promoure l'eradicació del racisme, de l'antisemitisme, de la xenofòbia, de l'homofòbia i de qualsevol altra expressió que atempti contra la igualtat i la dignitat de les persones”.

La despenalització de les operacions de canvi de sexe es produeix l'any 1983, amb la reforma del Codi Penal i al 1988 es suprimeix l'expressió “escàndol públic” del mateix Codi Penal, però no obstant això, s'inclou el concepte “exhibicionisme” i “provocació sexual” per continuar penalitzant conductes de la naturalesa que ens ocupa.

Una fita molt important va tenir lloc el dia 17 de maig de 1990 quan l'Organització Mundial de la Salut elimina de la llista de malalties l'homosexualitat, però com a contrapartida inclou la transsexualitat.

De fet, és en la dècada dels 90 quan es visibilitzen sobretot, els col·lectius gais i lèsbics. Aquests comencen a aparèixer als mitjans de comunicació i se celebren diversos actes massius a les ciutats, on es mostren poc a poc, com un col·lectiu plural i divers.

Quan entra en vigor el nou Codi Penal (Ley Orgánica 10/1995, de 23 de novembre) es deroga definitivament l'abans referenciada Llei de perillositat i rehabilitació social. Aquesta nova legislació és més inclusiva i regula específicament la discriminació cap

a lesbianes i gais i castiga com a delictes l'homofòbia. En aquesta norma es reconeix com a circumstància agreujant de la conducta el fet de delinquir “per motius racistes, antisemites o alguna altra classe de discriminació referent a la ideologia, religió o creences de la víctima, l'ètnia, raça o nació a la qual pertanyi, el seu sexe, orientació o identitat sexual, raons de gènere, malaltia o discapacitat” (article 22).

A partir d'aquí els moviments en defensa dels drets i llibertats del col·lectiu LGBTI donen els seus fruits, en el sentit que es veuen reconeguts molts d'ells, com per exemple el dret a la unió estable homosexual (Llei 10/1998, de 15 de juliol, d'unions estables de parella) o els reconeixements en matèria del dret d'adopció i tutela per part de persones del mateix sexe, a Catalunya. Una fita transcendental és la creació l'any 2007 del Consell Nacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgènere i Intersexuals com a òrgan col·legiat, l'objectiu del qual és protegir els drets de les persones LGBTI. Aquest òrgan té naturalesa consultiva, és a dir, els seus informes tenen caràcter informatiu, però no vinculant. No obstant això, la seva creació suposa un gran avanç per normalitzar la situació i serveix per ajudar a donar plena visibilitat i normalitat al fet homosexual, bisexual, transsexual i intersexual, ja que en totes les seves actuacions incorpora una àmplia perspectiva quant al gènere.

Finalment, s'ha de fer referència a la Llei 11/2014, de 10 d'octubre. Aquesta norma catalana expressament regula els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i fa el reconeixement de mesures i procediments per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

Paral·lelament, a nivell estatal, es reconeix el dret al matrimoni homosexual l'any 2005 amb la Llei 13/2005, d'1 de juliol i es regula el dret a les dones lesbianes en matèria de reproducció assistida amb la Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre tècniques de reproducció humana assistida. També s'aprova la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe per a persones i reconeix com a requisit per accedir a aquest tràmit a les persones diagnosticades en disfòria de gènere (transsexuals). En aquest sentit, finalment s'ha de mencionar, la Llei 62/2003, de 30 de desembre, reguladora de la igualtat de tracte i la no-discriminació laboral per raó d'orientació sexual.

Per acabar, a nivell europeu caldria destacar com avenços normatius, les resolucions del Parlament de dates 8 de febrer de 1994, del 18 de gener de 2006 i de 24 de maig de 2012, que es refereixen a la igualtat de drets de lesbianes i gais i a la lluita contra la discriminació i l'homofòbia. Es regula també el dret a la igualtat de tracte en matèria laboral, i es reconeix expressament la prohibició directa o indirecta a la discriminació per orientació sexual en el lloc de treball en particular i en l'ocupació, en general, amb la Directiva 2000/78/CE. Per finalitzar, s'ha de fer referència a la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea de 7 de desembre de 2000, que al seu article 21, dins del títol dedicat a la igualtat, proclama la prohibició de discriminació per orientació sexual.

3.2 Legislació de referència: Llei 11/2014, de 10 d'octubre

Amb la finalitat de desenvolupar i garantir els drets de les persones LGBTI i evitar situacions de desigualtat, discriminació i violència a aquest col·lectiu, l'any 2014 el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Aquesta llei va suposar una novetat, ja que ni a nivell estatal i ni tampoc a nivell europeu, es comptava amb una legislació específica com aquesta.

La Llei 11/2014, de 10 d'octubre expressament estableix al seu preàmbul l'objectiu general de “desenvolupar i garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i evitar situacions de discriminació i violència, per assegurar que a Catalunya es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en plena llibertat”.

Pel que fa a l'objecte de la norma, l'article 1 determina que “aquesta llei té per objecte establir i regular els mitjans i les mesures per a fer efectiu el dret a la igualtat i la no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, en els àmbits, tant públics com privats, sobre els quals la Generalitat de Catalunya i els ens locals tenen competències”.

D'aquestes referències es pot extraure que la Llei 11/2014 estableix com a objectiu general la plena llibertat per viure la diversitat sexual i afectiva. D'aquest objectiu general se'n deriven dos d'específics, desenvolupar i garantir els drets de les lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals mitjançant l'establiment de mesures per fer-los efectius i el segon, evitar a aquest col·lectiu situacions de discriminació i violència a tots els nivells, públics o privats.

Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia	
Objectiu general	Assolir la plena llibertat per viure la diversitat sexual i afectiva
Objectiu específic	Establir mesures per desenvolupar, garantir i fer efectius els drets de les lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals
Objectiu específic	Evitar a les persones LGBTI situacions de discriminació i violència a tots els nivells, públics o privats

En aquest sentit, l'article 3.2, determina com a garants del compliment de la norma a la Generalitat i els ens locals i els obliga a la promoció de les condicions per a fer-la plenament efectiva.

En el mateix sentit, l'article 5 estableix que "les administracions públiques de Catalunya i el Síndic de Greuges han de vetllar pel dret a la no-discriminació amb independència de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere de la persona o del grup familiar a què pertanyi". Continua aquest mateix article determinant que "el dret a la no-discriminació ha de ser un principi informador de l'ordenament jurídic català, de l'actuació administrativa i de la pràctica judicial", per tant, els tres poders de l'estat han de treballar d'acord amb aquest mandat legislatiu.

Quant a les mesures que fixa per a la consecució dels drets a la igualtat i a la no discriminació de les persones del col·lectiu que ens afecta, aquestes són de naturalesa molt àmplia. Així, es determinen mesures que afecten a totes les àrees de la vida social i intervenen en totes les etapes de la vida (naixement, canvi d'estat civil, formació d'una família, situacions d'incapacitació o de privació de llibertat, la mort, ...)

En efecte, la llei al Títol II parla de les polítiques públiques per a promoure la igualtat efectiva i en el Capítol II estableix com a sectors d'intervenció:

- Educació
- Universitats
- Cultura, lleure i esport
- Mitjans de comunicació
- Salut
- Acció social
- Ordre públic i privació de llibertat
- Participació i solidaritat

La Llei es refereix a continuació, en el seu Capítol tercer, al mercat de treball, fent especial referència a la integració del dret a la igualtat de tracte i oportunitats de les persones LGBTI i regulant expressament mesures i actuacions per a l'ocupació. Per acabar, el Capítol quart, parla de les famílies LGBTI.

D'aquesta manera es pot observar que la llei pretén regular uns determinats sectors o àmbits d'actuació dels poders públics per garantir i assegurar la transformació de la igualtat formalment reconeguda, en igualtat real i efectiva.

Així, per exemple, en l'àmbit de l'educació "s'ha de vetllar perquè la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats", amb un sistema educatiu (materials, continguts curriculars, esport escolar o de lleure, recursos formatius, etc) que tingui present la diversitat afectiva i sexual, amb mesures per evitar l'assetjament, prevenir-lo i actuar en el cas que correspongui.

Quant al sector de la cultura, el lleure i l'esport, "les administracions públiques de Catalunya han de vetllar per la incorporació d'activitats per a la no-discriminació per raons d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere".

En l'àmbit del mitjans de comunicació i donada la rellevància d'aquests pel que fa a la fàcil accessibilitat per part de la població, la llei estableix una sèrie de recomanacions per tal que en la seva programació no es faci difusió de continguts susceptibles de foment de l'homofòbia, la bifòbia o la transfòbia ni es justifiqui conductes d'aquesta naturalesa.

En el sector de la salut, la llei dictamina que "el sistema sanitari de Catalunya ha d'incorporar la perspectiva de gènere i ha de tenir en compte les necessitats específiques de les persones LGBTI, amb la finalitat de garantir-los el dret a rebre l'atenció sanitària i a gaudir dels serveis de salut en condicions objectives d'igualtat". També recull un seguit de mesures i recomanacions a tenir en compte en situacions concretes i estableix la necessitat d'elaborar un protocol d'actuació específic per garantir que "els membres de parelles estables, amb independència de llur orientació sexual o identitat de gènere, tinguin els mateixos drets que la normativa sectorial sanitària reconeix als cònjuges o familiars més propers".

Quant a l'acció social, es preveuen mesures de suport per adolescents i joves vulnerables o amb risc d'aïllament social que puguin ser objecte de discriminacions per raó de llur condició personal, amb actuacions de suport en cas d'expulsió o marxa del domicili familiar, amb l'establiment de mesures de prevenció en cas de discriminacions múltiples. Preveu també les possibles situacions de discriminació entre la gent gran, estableix que s'ha de fomentar el respecte a la diversitat i preveu, en residències on diferenciïn espais per sexes, que es vetlli per la creació d'espais per persones transgènere.

Finalment, fa referència les famílies i al del mercat de treball. La llei expressament reconeix l'establiment de mesures i actuacions per a l'ocupació, tant a empreses privades, com a l'administració, per integrar en el seu funcionament el dret a la igualtat de tracte i oportunitats de les persones LGBTI i acaba fent referència a les situacions que en l'àmbit familiar es poden trobar els membres del col·lectiu, equiparant-les a les formes tradicionals per garantir la no discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

D'altra banda, la llei reconeix un règim d'infraccions, classificades en lleus, greus o molt greus, a les quals s'atén sempre que les conductes no siguin constitutives d'infracció penal o administrativa. L'objectiu d'aquest sistema és reconèixer la responsabilitat a les persones que concorren en algun dels supòsits fixats per la norma a fi de prevenir, dissuadir, reparar o corregir els perjudicis causats en l'acte discriminatori.

Una altra novetat important de la llei és que preveu la creació d'un servei d'atenció integral (SAI) a través de "l'òrgan coordinador de les polítiques LGBTI (...) per atendre les persones que pateixin, hagin patit o estiguin en risc de patir discriminació o violència per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere". A la pràctica, la Generalitat ha desplegat una Xarxa Pública de Serveis d'Atenció Integral LGBTI per tot el territori català. A la comarca del Montsià en concret, trobem el SAI comarcal, el SAI local i el SAI territorial del Departament a les Terres de l'Ebre.

Aquests punts SAI ofereixen a la ciutadania un servei informatiu, d'acompanyament o de suport en matèries relacionades en la diversitat sexual o de gènere. Realitzen treballs de sensibilització quant a assolir la igualtat efectiva de totes les persones independentment de la seva expressió de gènere, orientació o identitat sexual. També són referents per atendre consultes i gestionar situacions de LGBTIfòbia.

Finalment, la llei dedica una regulació específica a les polítiques públiques destinades a promoure la igualtat de les persones LGBTI. En efecte, el Títol II de la Llei 11/2014, de 10 d'octubre així ho preveu. És precisament dins d'aquest articulat on es troben les Plans LGBTI.

Estableix als articles 10 i 11, la necessitat de garantir la formació als professionals que s'hi dediquen i reconeix el deure d'intervenció d'aquests davant de qualsevol situació de discriminació o de violència per raó d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere que presenciïn o en tinguin coneixement.

4. PLANTEJAMENT METODOLÒGIC

4.1 Fases del procés

Com ja s'ha exposat, el Pla comarcal LGBTI pretén ser un instrument de treball per dirigir la intervenció pública a assolir un objectiu final, la transformació de la realitat de la qual es parteix, d'acord a uns principis i uns objectius que clarament s'han de determinar.

En aquest sentit, la planificació ha d'establir la situació de context de la qual es comença i sobre la qual es vol intervenir. Per fer una bona fotografia de sortida cal implicar a diversos agents, tant de l'àmbit públic, com del privat. Les seves aportacions són imprescindibles per determinar una exacta situació de partida, però la seva implicació des d'un bon inici és molt més important, ja que d'aquesta manera, se'ls fa partícips del procediment de transformació i en conseqüència col·laboradors quant a resultats finals.

El plantejament metodològic de la present planificació comarcal s'ha desenvolupat per determinar les realitats dels col·lectius LGBTI del Montsià en el moment actual, per descobrir la possible existència d'LGBTIfòbia, identificar els agents del territori relacionats en la temàtica, la empatia cap al col·lectiu, conèixer el nivell d'implicació de les diferents administracions públiques amb la diversitat sexual i conèixer també els projectes o accions amb perspectiva LGBTI realitzats o previstos per realitzar a la comarca.

4.2. Anàlisi de la metodologia emprada

Per determinar totes aquestes realitats referenciades, el procés metodològic s'ha desenvolupat a partir d'una sèrie d'elements diferenciats. En primer lloc, s'ha realitzat una **anàlisi documental** amb el corresponent recull d'estudis, plans i bibliografia existent.

En segon lloc, s'han elaborat **qüestionaris** per tal de recollir informació directament de la pròpia ciutadania. La difusió d'aquesta documentació ha estat molt àmplia, ja que es van emprar totes les eines digitals i telemàtiques disponibles al Consell Comarcal del Montsià. De fet, va estar publicat a les webs de l'ens comarcal, a les xarxes socials, Facebook, Instagram i Twitter, va ser publicat al butlletí electrònic de l'Àrea de Joventut i també va fer-se difusió directa amb l'enviament dels enllaços de participació a les adreces web dels ajuntaments de la comarca i dels particulars registrats per rebre informació periòdica dels Serveis Comarcals de Joventut del Montsià (unes 700 persones).

Tal com s'ha comentat, es van elaborar dos documents amb una sèrie de preguntes relacionades amb la temàtica en qüestió. Al primer qüestionari, adreçat a la població en general i també al col·lectiu LGBTI, es van agrupar les preguntes segons àmbits: oci, laboral, educatiu, salut, administració pública i entorn privat familiar. A més a més, es van fer servir preguntes obertes amb la possibilitat de redactar percepcions, reculls de necessitats i possibles propostes d'actuacions.

El segon qüestionari va ser més específic quant a destinataris, ja que exclusivament va anar adreçat al personal de les administracions públiques del Montsià. La finalitat d'aquest segon document va ser esbrinar la perspectiva de cada ens quant a l'execució de polítiques públiques municipals realitzades sota la mirada LGBTI.

L'amplia difusió que es va fer d'aquests instruments de participació va servir també per difondre entre la ciutadania l'inici del procés de planificació en matèria LGBTI. Aquesta fase de comunicació resulta rellevant, ja que d'alguna manera s'introdueix el tema dins la societat i l'ajuda a reflexionar sobre aquestes temàtiques.

D'altra banda, suposa també una oportunitat al personal municipal que respon el segon qüestionari, d'adquirir una mirada més àmplia de la realitat actual, ja que es fa ressò del tema per veure què i com afecta a totes les polítiques públiques que s'executen des del seu ens.

D'aquesta manera, amb la utilització dels qüestionaris, a part d'obtenir la informació necessària per elaborar el pla, es visibilitza la temàtica i es sensibilitza a la població de l'existència d'aquesta realitat i de la necessitat d'intervenir des de la pròpia administració pública.

Per finalitzar, un altre mitjà que s'ha emprat per determinar la realitat que suposa el punt de partida del pla han estat les **reunions i entrevistes** amb els agents del territori.

4.3 Objectius

Un apartat rellevant i a tenir en compte per realitzar un bona planificació és l'establiment dels objectius que es pretenen assolir amb les actuacions que es preveuen. Aquests objectius han de ser la base i la guia que facilitarà el disseny del pla d'acció resultant i avaluarà el seu compliment. En aquest sentit, el pla LGBTI del Montsià s'estructura a partir d'un objectiu general, del qual en deriven quatre d'específics.

L'objectiu general del Pla LGBTI de la comarca del Montsià és servir de marc referencial en aquesta matèria per al disseny i desenvolupament de les polítiques públiques tant de l'ens comarcal com de les altres administracions públiques del Montsià. Es tracta, d'esdevenir la pauta a tenir en compte per desenvolupar actuacions públiques i perquè aquestes siguin dissenyades de manera que no suposin discriminacions per raó d'identitat, d'expressió i d'orientació sexual i de gènere de la ciutadania.

Partint d'aquest objectiu genèric, s'estableixen quatre objectius més específics que concreten i determinen el general.

1. Incorporar la mirada LGBTI de manera transversal en l'ens comarcal.
2. Afavorir la incorporació de la perspectiva LGBTI en les actuacions dels ens públics del territori.

3. Fer front a les accions discriminatòries i violentes derivades del sistema de gènere amb tolerància zero.
4. Normalitzar de la visibilitat del col·lectiu LGBTI.

1. Incorporar la mirada LGBTI de manera transversal en l'ens comarcal.

Les diferents àrees i departaments del Consell Comarcal del Montsià han de treballar de forma coordinada per dissenyar polítiques i accions que respectin la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere.

Aquest treball transversal representarà una oportunitat per unificar criteris d'actuació cap a una finalitat comú, assegurar la igualtat efectiva de tota la ciutadania independentment de la seva expressió de gènere, orientació i identitat sexual.

2. Afavorir la incorporació de la perspectiva LGBTI en les actuacions dels ens públics del territori.

En la mateixa línia i sempre que sigui possible, s'ha d'intentar que les polítiques de totes les entitats públiques de la comarca del Montsià siguin dissenyades d'acord amb els principis d'igualtat i no discriminació de les persones LGBTI.

Per aquest motiu, el pla haurà d'ampliar la mirada, de manera que sigui un instrument comarcal en sentit ampli, quant a que tots els ajuntaments i ens de titularitat pública del territori puguin aprofitar el marc de planificació en les seves actuacions.

3. Fer front a les accions discriminatòries i violentes derivades del sistema de gènere.

Com a administració pública no es pot deixar d'actuar en casos de vulneració de drets ni principis legalment establerts. En aquest sentit, s'han de preveure protocols i mecanismes per fer front a les discriminacions o a les accions violentes per raó d'expressió de gènere, d'identitat i orientació sexual que impliquen supòsits d'LGBTIfòbia.

Amb les actuacions que es deriven d'aquest objectiu es busca l'assoliment d'una convivència i d'una societat més tolerant, que respecti la igualtat de totes les persones, així com una seguretat jurídica per a la ciutadania en general.

4. Normalitzar la visibilitat del col·lectiu LGBTI.

L'Administració ha de dissenyar actuacions que impliquin una formalització de la visibilitat del col·lectiu i ho ha de fer amb accions que no suposin cap mena de discriminació ni segregació de la resta de la ciutadania, si no que totes les actuacions han d'anar destinades a normalitzar la presència de persones LGBTI i no a segregar-les. A més a més, s'ha de donar suport a totes les realitats amb mesures pràctiques i realistes.

A mode de conclusió, el pla LGBTI del Montsià ha de servir per combatre la invisibilitat pública del col·lectiu i aquesta realitat suposa un repte quan, com és el cas, els municipis de la comarca són petits. També és important tenir en compte la població immigrant i determinar la millor forma de treballar el tema de la diversitat sexual en cultures diferents a la nostra.

4.4 Sectors

La Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia determina els sectors d'intervenció a tenir en compte en el disseny de les polítiques públiques per a promoure la igualtat efectiva, que per tant, han de servir de base en el disseny de la planificació que ens ocupa.

En primer lloc la llei fa referència al sector de **l'educació i universitats**, que tot i que amb reconeixement separat, en aquest document se'n farà un tracte unitari. Està clar que tant les escoles, els instituts com les universitats són els agents determinants per inculcar valors com el gènere o la sexualitat als infants i joves. Per tant, s'hauria de tenir present aquest fet i actuar per tal que els centres educatius tinguin una visió

clara en relació amb la temàtica LGBTI que permeti la normalització de qualsevol de les opcions des de l'inici de l'etapa escolar.

La llei engloba dins d'un mateix sector a la **cultura, el lleure i l'esport**, però la realitat demostra que la intervenció i les necessitats són diverses. Quan es parla de la cultura, es fa referència a la diversitat religiosa o cultural existent al nostre país que representa formes diferents d'entendre la sexualitat o el gènere. S'ha de tenir present aquesta realitat per tal que el disseny de les polítiques públiques sigui respectuós i pugui incidir en tots i cadascun dels col·lectius. Paral·lelament, quan es pensa en cultura entesa com a matèria, es veu que socialment cada cop es van tenint més referents, però fins no fa molt, el col·lectiu havia estat objecte de mofa en molts actes o representacions culturals. D'altra banda, en qualsevol acte organitzat la realitat LGBTI no hi es present, i per tant s'ha de treballar per arribar a tenir una cultura inclusiva.

Quant al lleure i l'esport, s'observa que precisament en aquest darrer, la lògica binària és molt present, esports associats a determinats gèneres, no existència de vestidors adaptats, puntuacions diferenciades segons sexe, etc.

Tots aquests aspectes haurien de ser objecte d'intervenció per facilitar la pràctica esportiva entre les persones no adscrites al marc binari tradicional. D'altra banda, també s'ha de treballar perquè l'àmbit del lleure sigui inclusiu i no caigui en aquestes diferenciacions descrites.

Pel que fa als **mitjans de comunicació**, la llei els determina com a sector d'intervenció en el sentit que suposen els canals informatius de la societat en general. És molt rellevant el paper de transmissors de valors sobre el gènere i la sexualitat que tenen, de manera que han de vetllar pel respecte i la visibilitat de referents positius d'aquestes realitats que ens ocupen.

Un altre sector d'intervenció a tenir en compte és la **salut**. Les persones LGBTI reclamen l'existència de tractes discriminatoris en el moment de l'atenció socio sanitària i també demanen més professionalitat i coneixements específics en temes de salut o patologies pròpies de cadascuna de les sigles del col·lectiu, ja que cada grup presenta particularitats concretes.

El sector que representa l'**acció social** adquireix una rellevància especial en el moment del disseny de polítiques inclusives. S'ha de promoure la diversitat afectiva, sexual i de gènere adaptada a les necessitats específiques segons cada etapa de la vida: infància, adolescència, joventut i vellesa, així com entrellaçar-ho en el paper que juguen les famílies o les amistats.

Quant a l'**ordre públic i privació de llibertat**, la llei planteja la necessitat d'intervenir amb polítiques que tractin el tema de la necessitat d'adaptació del sistema penitenciari així com, del treball dels cossos de seguretat a la realitat de les persones LGBTI.

Per acabar, el darrer sector d'intervenció és el de la **participació i solidaritat** per demanar una col·laboració interdepartamental i interinstitucional per la defensa dels interessos del col·lectiu LGBTI.

5. DIAGNOSI

5.1 Anàlisi del punt de partida

Les dades més rellevants que s'han obtingut del treball de camp realitzat han estat les derivades dels qüestionaris. Aquest fet es recolza en la idea que aquests documents contenen respostes directes dels ciutadans, respostes que permeten entendre el punt de partida i el grau de sensibilització de la població en general davant del col·lectiu LGBTI al Montsià.

Com s'ha comentat s'han emprat dos tipus de qüestionaris, cadascun adreçat a sectors poblacionals diferents. Un primer, tenia com a destinatari la societat en general i l'altre, es va adreçar específicament al personal de les administracions públiques comarcals.

5.1.1 Qüestionari adreçat a la població

En aquesta primera eina de recollida de dades ha participat la ciutadania en general, és a dir, qualsevol persona sense cap distinció de grups o col·lectius.

Quant a la **participació**, s'ha de dir que la majoria de respostes que es van registrar van resultar ser principalment de dones heterosexuales (en un 43,8%) i d'homes heterosexuales (un 16,3%). No obstant això, també es reflexa la participació d'altres **col·lectius**, que per ordre quant a la quantitat de respostes són, dones bisexuals (13,8%), gais (8,8%), homes bisexuals (5%), lesbianes (3,8%), dones trans (2,5%) i intersexuales (1,3%).

Aquestes eren les categories fixades al document i conscients que no representaven totes les realitats contemplades, es va habilitar una casella amb la categoria "altres". Crida molt l'atenció el fet que hi va haver un 5% de persones que van marcar aquesta opció. Aquest fet demostra que la societat coneix altres formes de diversitat sexual o de gènere i que per tant, la informació que es té a la comarca d'aquests temes és prou completa.

Una altra dada important és la que fa referència a l'**edat** dels participants, així s'observa que la joventut és qui més participació ha registrat. En concret, les persones de 18 a 25 anys han participat en un 35%, les de 26 a 35 anys amb un 30% i finalment la població de 36 a 50 anys, un 20%.

Les franges que van dels 51 als 65 anys i la de més de 65, són les que menys participació van registrar, en un 7,5% cadascuna. El format virtual del qüestionari potser ha representat un factor pel qual hi ha un desequilibri en les respostes, ja que suposadament als perfils amb més edat els ha estat més difícil accedir-hi.

Quant a **nivell d'estudis**, la majoria de les respostes corresponen a persones amb estudis superiors (45%) i estudis post-obligatoris (40%). Només un 10% tenen estudis obligatoris i un 5% manifesten que tenen estudis inferiors a l'ESO.

La darrera dada general a tenir en compte és que la gran majoria de respostes provenen dels grans **municipis** del Montsià. La majoria de persones que ha contestat el qüestionari és d'Amposta (51,20%), seguit amb un 26,3% de respostes provinents de municipis de 20.000 a 5.000 habitants, i d'un 20% de municipis de 5.000 a 2.000 habitants. En una participació molt baixa se situen els municipis petits de la comarca, ja que només es registra un 2,5% de participació en aquests.

Després de l'anàlisi d'aquestes dades més generals, els següents apartats del qüestionari es van estructurar per àrees concretes. Així, les preguntes que es van formular van anar adreçades a esbrinar possibles conductes de falta de respecte o discriminatòries cap a les persones LGBTI, concretades en diversos àmbits quotidians i en situacions del dia a dia.

Com s'ha comentat, per obtenir aquestes dades, es van agrupar les preguntes per sectors, diferenciant així, comportaments en espais públics, llocs de treball, sector educatiu, centres sanitaris, administracions públiques i en l'àmbit més familiar o de relacions amb els amics.

Així, en primer lloc es van plantejar preguntes sobre l'existència o no de conductes discriminatòries en **llocs o espais públics**. A primera vista, s'observa que la societat del Montsià és majoritàriament tolerant i respectuosa, ja que un 85% de les persones que han participat han manifestat que no han patit mai cap discriminació per expressar la seva identitat o expressió de gènere de manera oberta en espais públics de la comarca.

En contrapartida i no per representar una xifra menor és poc rellevant, un 15% afirma que sí ha patit discriminacions en espais públics per aquests motius. La intenció d'aquest document és evitar que es produeixi cap conducta que impliqui vulneració de drets, per tant, tot i que la resposta representi menys d'un quart del total s'ha de tenir en compte, precisament per a treballar en el sentit d'evitar que en el futur tingui cap representació al gràfic.

De totes maneres si es relacionem aquestes respostes amb les obtingudes a la primera pregunta que versava sobre els col·lectius participants al qüestionari, l'explicació que es pot extreure d'aquest fet representa un aspecte molt important a tenir en compte. La suma de persones que manifesten pertànyer a algun col·lectiu LGBTI suposa un 17% del total. D'aquesta manera es podria arribar a pensar que el 15% que manifesta haver patit discriminacions en espais públics per raó d'identitat o expressió de gènere pugui correspondre precisament, a les persones LGBTI. Si això és així, aquest fet reforça la necessitat de treballar per a l'elaboració d'una planificació que dissenyi accions i mesures per a defensar els drets i llibertats del col·lectiu que ens ocupa.

La següent pregunta complementa a l'anterior, ja que es formula des d'un punt de vista oposat. En aquest sentit, un 51,2% de persones manifesten que han presenciat accions discriminatòries en espais públics, davant d'un 48,8% que no. Per tant, tot i que no les han patit perquè poder no són part del col·lectiu LGBTI, sí han presenciat accions i atacs discriminatoris a aquests en espais públics.

D'entre les accions discriminatòries, les més nombroses són les referents a insults o comentaris despectius, però s'ha de destacar que algunes respostes descriuen fins i tot accions violentes.

El següent àmbit objecte d'estudi és el **laboral**. Segons les respostes del qüestionari s'observa que majoritàriament l'orientació sexual i l'expressió de gènere no representen impediments a l'hora de trobar feina, ja que només una resposta s'ha registrat en el sentit contrari.

D'altra banda, quan es pregunta si coneixen d'algun cas de discriminació per aquestes raons en el moment d'accedir a algun lloc de treball, la resposta canvia, un 85% afirma que no, però un 15% manifesta que coneix algun cas. Es podria pensar que aquests casos fossin supòsits antics i superats en el temps a conseqüència, com hem vist, de la feina d'anys de normalització i visibilització del col·lectiu. De totes maneres, s'extrau de les respostes redactades pels participants que són les persones transsexuals les que més discriminacions pateixen en el moment d'accedir al lloc de treball.

El següent aspecte analitzat és el referent al desenvolupament de la feina, així un 78,8% de persones afirmen que poden efectuar comentaris, amb naturalitat, sobre aspectes relacionats en la seva sexualitat o identitat de gènere, davant d'un 21,3% que no. També és majoritària la resposta relativa a si s'han patit discriminacions per expressar aquests comentaris, ja que un 90% del total afirma no haver-se sentit discriminat per aquest motiu. Per finalitzar, també és menor el nombre de discriminacions presenciades, ja que només un 26,3% afirma que ha presenciat alguna acció discriminatòria a la feina.

En tercer lloc, el qüestionari analitza l'àmbit **escolar** o educatiu. Crida l'atenció el fet que un 22,5% pensa que el professorat no tracta amb respecte a les persones LGBTI i la majoria de respostes lliures es refereixen al fet que hi ha desconeixement i manca d'informació i formació en temes de gènere, sexe i orientació sexual per part del professorat.

Des d'un altre punt de vista, només un 36,6% de les persones que han participat afirmen que han assistit a algun taller de diversitat sexual o de gènere, davant un 63,7% que no, i un 73,8% afirma que dins dels centres educatius aquests temes no es troben correctament tractats.

Per tant, la majoria opina que s'hauria de treballar més la coeducació, amb metodologies que impliquin canvis en la perspectiva dels rols de gènere dins de les escoles i instituts, per evitar que l'alumnat s'informi d'aquests aspectes als mitjans de difusió o a les xarxes, amb el risc que comporta la qualitat i la veracitat d'aquesta informació

Quant al següent àmbit analitzat, els **centres sanitaris**, només un 5% de les respostes es manifesten en el sentit que han patit discriminació per expressar la seva orientació sexual o identitat de gènere. Així una àmplia majoria del 95% afirma que no ha patit cap discriminació per aquest motiu. En la mateixa línia, només un 8,8% han presenciats algun acte discriminatori en l'àmbit sanitari en aquest sentit i en la seva totalitat han estat actes verbals com insults o comentaris.

També en l'**Administració pública**, la gran majoria, un 97,5%, no han patit cap discriminació per raó de gènere i un 91,3% tampoc n'ha presenciats cap.

Amb això, es pot deduir que dins de l'àmbit sanitari i de l'administració és on la normalització del col·lectiu LGBTI es troba més estesa, possiblement per la tasca formativa de la Generalitat de Catalunya, així com per les campanyes d'aquesta liderades pels professionals d'aquests sectors.

Per acabar, el darrer àmbit objecte d'estudi era el **familiar** o el de les relacions amb els amics davant de situacions derivades de les conductes que ens ocupen. És molt rellevant tenir en compte que un 15% de les respostes manifesten que les relacions amb la família o amics han patit canvis a causa de manifestacions concretes d'orientació sexual o identitat de gènere. Aquest percentatge, tot i que inferior quant al total, ha de ser tingut en compte, ja que si tornem a fixar-nos amb el grau de participació del col·lectiu LGBTI al qüestionari, podria interpretar-se aquest resultat

en el sentit que sigui el que representa el 17% de persones que han contestat el qüestionari que pertanyen al col·lectiu LGBTI.

També s'ha de tenir en compte el fet representatiu que suposa que un 43,8% han presenciats canvis d'actitud en la família o grup d'amics quan algú proper realitza canvis o manifestacions concretes per raó d'orientació sexual o identitat de gènere.

A mode de resum, es formulen unes preguntes per determinar el coneixement que la població té vers el col·lectiu. De les respostes s'extrau que la ciutadania de Montsià té majoritàriament coneixement de casos de persones gais (33%), lesbianes (34%) i bisexuals (24,5%) per aquest ordre. En molta menor mesura de transsexuals (7%) i amb un percentatge quasi inapreciable, se situen les persones intersexuals que només un 1,5% dels participants afirma conèixer algun representant d'aquest col·lectiu.

5.1.2 Qüestionari adreçat a persones que treballen en les diferents àrees de l'administració a la comarca del Montsià.

El segon dels instruments de consulta emprats per a l'obtenció de dades va ser un qüestionari per recollir les impressions dels treballadors del sector públic en matèria de diversitat sexual i de gènere.

Amb aquest document es volia esbrinar fins a quin punt la mirada LGBTI és inherent al funcionament de l'Administració i es tinguda en compte en el moment de dissenyar les polítiques públiques de cada ens. A més a més, s'ha de tenir en compte que aquestes persones seran en part responsables de l'èxit del pla, ja que la seva col·laboració en la implementació de les actuacions que es preveuen serà clau en la gran majoria.

Aquest qüestionari recollia les respostes de manera totalment anònima, per tant, era incontrollable la resposta rebuda per cada ens. S'entén que aquest fet és molt rellevant ja que a partir del mateix es pot estudiar el grau de motivació o d'implicació

en les polítiques LGBTI que tenen els treballadors de les diferent administracions del Montsià.

De fet la realitat, que s'ha copsat demostra l'escassa participació dels destinataris. En aquest sentit, el qüestionari va arribar a tots els ajuntaments de la comarca i en conseqüència a totes les persones que hi treballen, tot i això, les respostes que van arribar no van ser superiors al centenar.

Quant al gènere, més de la meitat de les respostes corresponen a dones, davant del 36,1% de respostes d'homes. Quant a l'edat, lògicament les persones en edat laboral són les que més respostes generen, així les persones d'entre 30 a 59 anys són els col·lectius on s'aprecia el major nombre de participacions.

Per acabar, és disposa de dades i opinions de tots els municipis del Montsià, ja que es registren participacions de tots els pobles. Crida l'atenció que el nombre de respostes no correspon a la grandària del municipi quant a nombre d'habitants, ja que n'hi ha de petits amb una participació igual o fins i tot superior a la de pobles veïns molt més grans.

S'observa també, que les àrees municipals representades són totalment variades, així es reben respostes de personal que treballa en àrees tan diferents com Secretaria, Esports, Joventut, Serveis Socials, Dinamització Econòmica, Policia Local, Serveis Municipals, Atenció a la Ciutadania o Cultura.

Criden l'atenció les respostes relatives a les polítiques en matèria LGBTI engegades a l'àrea de treball de cada participant, en el sentit que només un 20,2% del total manifesta que tenen programades o han portat a terme actuacions en aquest sentit. La resta de respostes van des de les que consideren que es podrien portar a terme actuacions inclusives amb el col·lectiu LGBTI, però que encara no s'han fet (41,5%), les que opinen que no és prioritari o necessari integrar la perspectiva que ens ocupa a la seva àrea de treball (23,4%) o les que directament manifesten que no es pot integrar aquest punt de vista a la seva àrea.

En següent lloc es pregunta per la conveniència o no de rebre formació com a persones treballadores d'ens públics en matèria LGBTI i la resposta majoritària és en relació a la voluntat de formar-se en aquest sentit, davant d'un 35,4% que manifesta que ja té prou coneixements d'aquesta temàtica.

5.2 Anàlisi de la situació que se'n deriva

Un cop extretes totes les dades que provenen d'aquests dos qüestionaris és el moment de realitzar el plantejament de la situació i d'extraure'n les oportunes conclusions generals.

La primera cosa que crida l'atenció és la mateixa participació, tot i que es va fer una important campanya de difusió de l'existència dels mateixos i que el termini per contestar els documents era força ampli, la participació no va ser molt nombrosa. Així, ni en el qüestionari destinat a la població en general, ni el destinat als treballadors de les administracions públiques comarcals, van gaudir d'un nombre elevat de respostes.

D'aquesta realitat es podrien extraure dues conclusions, o bé que es tracta d'un tema que genera poc interès entre la població del Montsià o bé, que és una temàtica totalment normalitzada per la nostra societat i en conseqüència superada, de la qual la ciutadania entén que no en cal parlar més.

No obstant això, de les respostes i entrevistes realitzades se'n deriva una realitat concreta i oposada, que el col·lectiu LGBTI del Montsià encara és objecte de discriminacions i que en moltes ocasions les persones que s'identifiquen no poden expressar lliurement els seus sentiments de manera pública.

Per aquest motiu, s'interpreta el tema de la participació, en el sentit que, ha estat més aviat baixa perquè la temàtica es troba poc tractada en la societat de la nostra comarca, fet pel qual molta gent ni es planteja que un estudi o una intervenció en aquest sentit hagi de ser necessari.

És precisament, aquesta realitat descrita la que fa que un pla LGBTI a la comarca del Montsià sigui imprescindible, per d'alguna manera, inspirar totes les polítiques públiques que les administracions públiques executin a partir d'ara i poder així, assolir la normalització i la integració social del col·lectiu LGBTI.

En segon lloc, s'observa, que les respostes obtingudes que provenen d'homes o dones heterosexuales són superiors a les que provenen dels altres col·lectius objecte d'estudi. Aquest fet demostra la situació de minoria social en que es troben les persones LGBTI de la comarca.

Per acabar, una altra dada a tenir present és el fet que la majoria de respostes provenen de persones residents als municipis amb més habitants del Montsià, en concret, als municipis amb més de 2.000 habitants. Pel que fa als municipis petits de fins a 2.000 habitants, Freginals, Mas de Barberans, Godall, la Galera i Masdenverge la participació és molt més baixa. Amb això es pot extraure que la realitat del col·lectiu i el grau d'implicació de la gent, és diferent en pobles grans que en petits.

En conseqüència, aquest fet podria reforçar la idea que és més difícil manifestar o expressar una identitat de gènere o una orientació sexual determinada en municipis amb menor nombre d'habitants, precisament per la por a veure's discriminat i assenyalat en aquelles societats petites on tots i cadascun dels membres que la componen es coneixen personalment.

Paral·lelament, aquest sentiment a amagar-se de la col·lectivitat a la que es pertany per sentir-se diferent a un estereotip fixat, porta com a conseqüència directa la invisibilitat de les persones LGBTI en aquests municipis. Així, enlloc d'exterioritzar sentiments o adoptar determinades conductes, s'adopta una posició concreta d'amagar-se, fet que provoca que quan aquestes persones surten del municipi per raó d'estudis o de feina, no retornen, ja que l'anonimat que suposa un nou lloc de residència (en ocasions una ciutat o població més gran) permet ser o sentir-se com realment es desitja.

En aquest sentit, en municipis petits prenen molta importància les accions de visibilització del col·lectiu, ja que es converteixen en necessàries per arribar a la normalització i acceptació de totes i cadascuna de les opcions existents fora del binarisme de gènere tradicionalment conegut.

El qüestionari planteja preguntes concretes sobre comportaments o situacions discriminatòries agrupades per sectors. Crida molt l'atenció que en tots els àmbits reflectits al document (espais públics, llocs de treball, sector educatiu i centres d'estudis, centres sanitaris, administracions públiques i en un àmbit més familiar o de relacions amb els amics), es troben referències a supòsits concrets d'LGBTIfòbia. Per tant, es pot afirmar que a la comarca del Montsià la diversitat sexual o de gènere encara és un tema a tractar i d'aquí la importància d'aquesta planificació que ens ocupa.

Com s'observa de les respostes anteriorment descrites, difereix molt el nombre quan es pregunta haver patit discriminacions o haver-les presenciades. En aquest sentit, sembla ser que la societat de la comarca no és majoritàriament objecte de discriminacions per raó de sexe o gènere, ja que manifesten haver patit situacions discriminatòries en pròpia persona menys d'un quart dels enquestats. Però aquests resultats han de ser objecte d'anàlisi en el sentit que precisament aquest és el percentatge que representen els col·lectius LGBTI a l'enquesta.

Amb aquesta afirmació es podria interpretar el resultat en el sentit que són precisament aquestes persones pertanyents als col·lectius LGBTI les que són objecte de les conductes vejatòries. Complementa aquesta reflexió el fet que, quan es pregunta per haver presenciades conductes d'aquesta naturalesa, el percentatge augmenta i més de la meitat dels participants confirmen que han estat testimonis d'actuacions d'LGBTIfòbia i preocupant és el fet que, tot i que la majoria d'aquestes conductes són de naturalesa verbal o conductual, alguna se'n registra de violenta.

Aquestes conclusions reafirmen la necessitat d'intervenció. S'extrau dels comentaris que la realitat que es dona al Montsià no difereix de la que es pugui donar a altres

llocs i davant de casos, encara que pocs, d'LGBTIfòbia, els poders públics i tots els agents d'influència de la comarca han d'actuar, ja que, com s'ha comentat, la finalitat última d'aquest document que ens ocupa ha de ser la tolerància zero davant de conductes que impliquin situacions de discriminació a les persones per raó de la seva orientació sexual, identitat o expressió de gènere.

Si es continua amb l'anàlisi del document, s'extrau que les conductes discriminatòries es donen sobretot, en espais públics i en ambients d'oci, i també en el marc dels centres educatius. En menor mesura i per ordre ascendent, es troba alguna situació d'aquesta naturalesa en l'àmbit laboral, en l'administració pública i sanitari, però de les respostes s'extrau, que en aquests darrers sectors la normalització i la no discriminació és la tònica general.

Aquesta conclusió és molt important, ja que mostra els àmbits sobre els quals s'ha de treballar en major mesura per eradicar comportaments abusius i discriminatoris cap a les persones LGBTI del Montsià, però sobretot mostra la necessitat d'executar accions que impliquin tolerància i respecte, ja que el fet de donar-se en espais públics i d'oci fa que la intervenció hagi de ser educativa i informativa a tots els nivells. Reforça aquesta idea el fet que en l'àmbit educatiu hi hagi comportaments i mancances derivades de la desinformació tant a nivell de professorat com a nivell d'alumnat. Executar accions en aquest sector és efectiu, ja que es troba a l'abast per intervenir i representa una població adient per a que la vegada puguin difondre la informació a la societat en general.

Com s'ha comentat, en l'àmbit laboral, tot i que en menor mesura, també es registren respostes afirmatives en el sentit de l'existència d'accions discriminatòries i sobretot es registren vers al col·lectiu transsexual i lèsbic, com a les persones amb més dificultats per accedir a un lloc de treball.

També caldria fer menció de les respostes obtingudes quan es pregunta sobre el sector propi de les relacions familiars. Ja que, mentre la societat és mostra respectuosa i tolerant, quan un cas d'LGBTI té lloc en l'àmbit intern de la família, aquests comportaments canvien. Crida l'atenció que la mateixa proporció de

persones pertanyents a aquests col·lectius que participen al qüestionari, correspongui a les respostes afirmatives quant a que han patit canvis en les relacions familiars o amb amics.

A més a més, pràcticament la meitat dels participants afirmen haver observat canvis en aquestes relacions quan un membre del grup expressa la seva orientació sexual o identitat de gènere. Amb tot, el que s'extrau és que tot i que la societat és molt respectuosa en la varietat, quan aquests canvis afecten al nucli intern, costen d'assimilar. Per tant, la normalització que en molts cops es predica, no sempre està present quan d'amics o familiars es tracta.

Un darrer aspecte a tenir en compte, s'extrau de les preguntes formulades per determinar el coneixement que la població té del col·lectiu LGBTI. S'observa que la societat montsianenca coneix majoritàriament persones gais, lesbianes i bisexuals.

Davant d'això, s'ha de treballar en la línia de donar visibilitat als altres col·lectius, ja que totes les manifestacions són iguals d'importants i només conjuntament es pot avançar cap a la tolerància.

Així, a mode de resum, es pot afirmar que encara que les accions discriminatòries no obtinguin una majoria quant al percentatge de respostes rebudes, queda clar que se'n registren, en major o menor mesura, en tots els àmbits. Partint de que una de les finalitats més importants del pla LGBTI és evitar que es doni qualsevol acció que impliqui una vulneració de drets cap a les persones del col·lectiu, s'ha de treballar perquè aquest fet sigui una realitat. Per tant, encara que s'observi una petita fracció d'aquests comportaments, no se'n pot acceptar ni tolerar cap. Per pocs casos que se'n trobin, tots tenen la mateixa importància i tots han de ser objecte d'atenció.

Quant al segon qüestionari destinat al personal que treballa dins de l'àmbit de l'Administració Pública comarcal, cal remarcar també, l'escassa participació. Es pot interpretar en el mateix sentit anterior i pensar que la temàtica no genera interès o que forma part inherent de totes les polítiques dissenyades pels ens públics del

Montsià. Tanmateix, aquestes afirmacions adquireixen un sentit totalment diferent quan s'analitzen les respostes rebudes.

En aquest sentit, el qüestionari manifesta una clara necessitat d'intervenció en matèria LGBTI dins de l'Administració Pública, ja que clarament s'observa que la perspectiva que ens ocupa no es tinguda en compte en el treball de les diferents entitats públiques. Així, només una quarta part dels participants afirmen que realitzen actuacions en relació al col·lectiu LGBTI, i la resta reconeix el fet que no saben com fer-ho, o que no és una matèria a prioritzar o que directament a l'àrea en qüestió no es pot implementar cap política LGBTI.

Complementen les conclusions anteriors el reconeixement que la majoria de participants realitza en el sentit de que manca informació per incorporar la mirada LGBTI en les actuacions que executen, així com que manca més formació en matèria de diversitat sexual i de gènere i també que els fan falta mitjans de suport en l'aplicació de mesures. De fet, de les persones que participen al qüestionari només un 35,4% afirma que té prou coneixements i no vol formar-se més en matèria LGBTI.

En conclusió, ens trobem que les administracions públiques de la comarca del Montsià no només han de col·laborar activament en normalitzar la realitat del col·lectiu sinó que han d'incorporar en molts casos la pròpia mirada LGBTI dins de les seves polítiques. A més, ho han de fer a tots els nivells, ja que la temàtica que ens ocupa ha de convertir-se en una matèria transversal entre totes les àrees públiques.

En aquest sentit, ha d'inspirar i ésser tinguda en compte en qualsevol actuació, projecte, programa o política pública dissenyada i executada en qualsevol àrea de les administracions comarcals.

Per tant, i de manera molt sintètica els conceptes claus que s'extrauen d'aquests dos qüestionaris són:

- Diversitat. Les sigles LGBTI engloben un col·lectiu molt heterogeni amb necessitats i reivindicacions diverses. Col·lectiu que en molts casos no sempre és conegut en la seva totalitat.
- Invisibilitat. S'extrau de les respostes que la millor manera de fer front a situacions discriminatòries és no mostrar-se visible a la societat.
- Tolerància relativa. La societat és molt tolerant en totes les manifestacions, però crida l'atenció l'escassa acceptació familiar o de les amistats quan les persones que manifesten un determinat sentit no majoritari a la seva orientació sexual o identitat de gènere són del propi nucli.
- Sexili. La sortida de l'armari no es produeix al lloc de residència, i menys si aquest és un municipi petit. Sovint s'aprofita l'anonimat de la gran ciutat quan es desplaça allí la residència per estudis o treball.
- Oportunitats. Les persones participants plantegen actuacions amb la voluntat de fer front al desconeixement i a les situacions d'LGBTIfòbia. El personal de l'Administració Pública també es mostra disposat a formar-se i a incorporar la perspectiva en les seves accions.
- Intervenció. La mirada LGBTI s'ha d'adoptar a tots els nivells, tant des del punt de vista interdepartamental com també de manera interinstitucional entre els diferents ens públics implicats.

6. PLA D'ACCIÓ

L'elaboració del pla d'actuació pren com a base la diagnosi, els objectius a assolir i els sectors d'intervenció (art. 12 i següents de la Llei 11/2014, de 10 d'octubre) i a partir de l'estudi d'aquests paràmetres es poden extraure tres línies estratègiques de les quals pivoten les actuacions concretes.

Aquestes línies estratègiques o eixos del Pla Comarcal LGBTI del Montsià són:

- Eix 1. Incorporació i compromís amb la diversitat afectiva, sexual i de gènere per part de les administracions del territori
- Eix 2. Actuacions contra la LGBTIfòbia
- Eix 3. Promoció, coeducació i visibilitat del col·lectiu LGBTI

Cadascun dels eixos es desenvolupen en accions concretes que donen compliment a l'objectiu general del Pla LGBTI de la comarca del Montsià que és el d'esdevenir el marc referencial en aquesta matèria per al disseny i desenvolupament de les polítiques públiques tant de l'ens comarcal com de les altres administracions públiques del Montsià.

D'aquesta manera les actuacions concretes que es presenten en aquesta planificació responen a aquest objectiu general i tenen en compte també el compliment dels objectius específics establerts anteriorment:

1. Incorporar la mirada LGBTI de manera transversal en l'ens comarcal.
2. Afavorir la incorporació de la perspectiva LGBTI en les actuacions dels ens públics del territori.
3. Fer front a les accions discriminatòries i violentes derivades del sistema de gènere amb tolerància zero.
4. Normalitzar la visibilitat del col·lectiu LGBTI.

A més, les actuacions proposades s'han d'adaptar en el moment de la implementació, a l'estat concret derivat de la situació sanitària de la Covid-19.

Actuacions

La primera línia estratègica definida com la incorporació i compromís amb la diversitat afectiva, sexual i de gènere per part de les administracions del territori té com a finalitat principal assolir unes administracions amb polítiques més inclusives que tinguin la capacitat d'atenció amb igualtat de condicions, la capacitat d'executar accions tenint en compte totes les opcions quant a gènere i sexe i que disposin de la suficient capacitat de detecció de situacions discriminatòries per actuar quan sigui el cas.

Eix 1. Incorporació i compromís amb la diversitat afectiva, sexual i de gènere per part de les administracions del territori

Actuació: Aprovació i difusió del Pla Comarcal LGBTI del Montsià
Objectiu: Incorporar la mirada LGBTI de manera transversal en l'ens comarcal i afavorir la incorporació de la perspectiva LGBTI en les actuacions dels ens públics del territori.
Implementació: El Pla Comarcal LGBTI s'aprovarà en el Ple del Consell Comarcal del Montsià i posteriorment serà presentat a tots els ajuntaments de la comarca i a la premsa en general.
Indicadors: Nombre de presentacions als ens municipals Nombre de notícies als mitjans de comunicació.

Actuació: Formació sobre diversitat sexual i de gènere adreçada a treballadors públics.

Objectiu: Incorporar la mirada LGBTI de manera transversal en l'ens comarcal i afavorir la incorporació de la perspectiva LGBTI en les actuacions dels ens públics del territori.

Implementació: Elaboració d'un pla formatiu anual amb cursos que tractin la perspectiva LGBTI per al personal dels ens públics del territori amb la finalitat que aquesta mirada pugui ser incorporada en l'atenció al públic i en el disseny de les polítiques municipals i comarcals.

Indicadors: Nombre d'accions formatives.

Nombre de persones formades.

Nivell de satisfacció de les persones assistents a la formació.

Actuació: Adequació dels elements visuals i de la documentació dels ens públics atenent a la diversitat sexual, afectiva i de gènere.

Objectiu: Incorporar la mirada LGBTI de manera transversal en l'ens comarcal.

Implementació: Revisió i adequació de cartells indicatius amb gènere binari, així com d'espais separats segons els dos gèneres.

Redacció de formularis, bases de dades, enquestes i de qualsevol altre document del Consell Comarcal tenint en compte la diversitat de models familiars i la pluralitat d'identitats de gènere existents.

Indicadors: Nombre d'elements visuals adaptats.

Nombre d'espais alternatius al binarisme de gènere creats.

Nombre de documents adaptats.

Actuació: Proposta als ajuntaments del Montsià sobre la necessitat d'adequació dels elements visuals i de la documentació pròpia atenent a la diversitat sexual, afectiva i de gènere.

Objectiu: Afavorir la incorporació de la perspectiva LGBTI en les actuacions dels ens públics del territori.

Implementació: Proposició als ajuntaments de la comarca per tal que revisin i adequin la cartelleria indicativa amb criteris de gènere binari, així com els espais separats segons els dos gèneres.

Proposta de revisió i en el seu cas d'adequació de la documentació pròpia municipal de cada ens a la diversitat de models familiars i la pluralitat d'identitats de gènere existents.

Indicadors: Nombre d'elements visuals adaptats.

Nombre d'espais alternatius al binarisme de gènere creats.

Nombre de documents adaptats.

Actuació: Treball interinstitucional en campanyes i accions a favor del col·lectiu LGBTI.

Objectiu: Afavorir la incorporació de la perspectiva LGBTI en les actuacions dels ens públics del territori.

Implementació: El Consell Comarcal del Montsià proposarà actuacions als municipis per commemorar diades de referència per a les persones LGBTI. Els municipis col·laboraran en aquestes propostes i alhora podran demanar la col·laboració de l'ens comarcal per a l'implementació d'altres accions relacionades en la temàtica LGBTI.

Indicadors: Nombre de col·laboracions.

Nombre de propostes endegades de manera col·laborativa.

Grau de satisfacció dels resultats per part de tècnics, responsables polítics o públic assistent, segons els casos.

Actuació: Punts d'Informació LGBTI.

Objectiu: Incorporar la mirada LGBTI de manera transversal en l'ens comarcal i afavorir la incorporació de la perspectiva LGBTI en les actuacions dels ens públics del territori.

Implementació: Creació de Punts d'Informació LGBTI descentralitzats al territori que de manera coordinada amb el SAI Montsià tingui un servei (presencial o virtual) d'atenció de consultes en matèria LGBTI.

Indicadors: Nombre de Punts d'Informació LGBTI creats.

Nombre de consultes ateses.

Quant a la segona línia estratègica marcada es recullen actuacions contra les situacions d'LGBTIfòbia. No es pot avançar cap a un model de societat inclusiu si aquesta no és tolerant amb totes les opcions quant a diversitat afectiva, sexual i de gènere que existeixen. A la diagnosi s'ha evidenciat l'existència d'accions violentes o discriminatòries a membres de col·lectiu. En aquest sentit, s'ha de treballar tant la prevenció com els instruments de reacció vers aquestes conductes.

Eix 2. Actuacions contra la LGBTIfòbia

Actuació: Protocol d'atenció casos d'LGBTIfòbia
Objectiu: Fer front a les accions discriminatòries i violentes derivades del sistema de gènere amb tolerància zero.
Implementació: Creació d'un protocol comarcal per atendre a les persones que manifestin patir casos d'assetjament i discriminació per raó d'identitat o orientació sexual o afectiva.
Indicadors: Creació del document. Nombre de municipis adherits al protocol. Nombre de consultes ateses.

Actuació: Qüestionaris per detectar casos d'LGBTIfòbia
Objectiu: Fer front a les accions discriminatòries i violentes derivades del sistema de gènere amb tolerància zero.
Implementació: Creació de qüestionaris per determinar entre la població en general del Montsià possibles casos d'agressions per raó d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere que permetin detectar els àmbits o sectors a intervenir.
Indicadors: Creació dels qüestionaris. Nombre de respostes rebudes.

Actuació: Formació i sensibilització a policies locals i mestres
Objectiu: Fer front a les accions discriminatòries i violentes derivades del sistema de gènere amb tolerància zero.
Implementació: Xerrades i tallers a policies, mestres i altres col·lectius que puguin ser testimonis d'agressions a persones LGBTI per millorar l'actuació davant d'aquestes agressions.
Indicadors: Nombre d'accions formatives. Nombre d'alumnes. Grau de satisfacció de les persones assistents.

Per acabar, el tercer eix que es planteja és el relatiu a la promoció, coeducació i visibilitat del col·lectiu LGBTI. Per normalitzar totes les opcions quant a diversitat afectiva-sexual i de gènere existents, és necessari comptar amb una la ciutadania disposi de tota la informació possible, per tal que ho integri i la varietat sigui vista com una riquesa social.

Eix 3. Promoció, coeducació i visibilitat del col·lectiu LGBTI

Actuació: Maleta pedagògica
Objectiu: Normalitzar la visibilitat del col·lectiu LGBTI.
Implementació: Recull de contes i materials didàctics sobre la temàtica que ens ocupa, juntament amb una unitat pedagògica perquè les escoles de la comarca puguin demanar-ho en préstec i així dedicar les corresponents sessions a treballar aspectes LGBTI amb els alumnes d'infantil o primària.
Indicadors: Nombre de peticions i cessions. Grau de satisfacció de les persones destinatàries.

Actuació: Difusió 2.0
Objectiu: Normalitzar la visibilitat del col·lectiu LGBTI.
Implementació: Publicació periòdica a webs i xarxes socials municipals de posts, notícies, imatges, etc. relacionades amb la realitat LGBTI.
Indicadors: Nombre de publicacions. Nombre de visualitzacions. Nombre de comentaris.

Actuació: Promoció de l'associacionisme
Objectiu: Normalitzar la visibilitat del col·lectiu LGBTI.
Implementació: Informar de les associacions existents i fomentar la creació de noves, ja siguin a nivell municipal, comarcal o provincial .
Indicadors: Nombre d'actuacions informatives. Nombre de consultes rebudes. Nombre d'associacions creades.

Actuació: Commemoració de diades simbòliques per a les persones LGBTI
Objectiu: Normalitzar la visibilitat del col·lectiu LGBTI.
Implementació: Organització d'actes en ocasió dels dies de referència per al col·lectiu.
Indicadors: Nombre de diades commemorades. Varietat d'actuacions programades. Nombre de persones que interactuen o participen.

Actuació: Xerrades i tallers

Objectiu: Normalitzar la visibilitat del col·lectiu LGBTI

Implementació: Implementació de jornades formatives i informatives que abordin temes de diversitat afectiva-sexual i de gènere prioritzant l'emplaçament a pobles amb menor densitat demogràfica del Montsià.

Indicadors: Nombre de xerrades i tallers.

Nombre de persones assistents.

Grau de satisfacció de les persones destinatàries.

7. AVALUACIÓ

Per tal que aquesta planificació obtingui els resultats esperats i efectivament serveixi per promoure polítiques inclusives relacionades amb la diversitat afectiva-sexual i de gènere i en conseqüència s'assoleixi una comunitat més igualitària i respectuosa amb aquests temes és necessari que les actuacions proposades siguin objecte de procediments d'avaluació periòdics.

Cadascuna de les actuacions proposades fixen els seus criteris de valoració, fet pel qual els responsables de la seva implementació hauran de tenir en compte el disseny dels corresponents elements de control per recollir els indicadors de resultat i així poder elaborar les conclusions quant a la seva execució.

El procediment de seguiment del pla s'efectuarà de manera anual amb l'elaboració de les corresponents memòries per part del personal tècnic encarregat de la gestió de cada actuació que seran presentades a la Comissió LGBTI del Consell Comarcal del Montsià.

Aquestes memòries, juntament amb l'acta de la sessió de la citada comissió, constituirà el document justificatiu de l'execució anual del Pla i servirà per extraure conclusions i en conseqüència avaluar l'efectivitat i el compliment dels objectius del Pla Comarcal LGBTI.

8. ANNEXOS

8.1 Qüestionari adreçat a les persones LGBTI i a la població en general: Ampliem la mirada LGBTI

Ampliem la mirada LGBTI

Des del Consell Comarcal del Montsià s'està duent a terme la primera fase de diagnosi del Pla de polítiques LGBTI comarcal per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, trans* i intersexuals.

El qüestionari va dirigit a totes les persones que viuen a la comarca, independentment de la seva orientació sexual o identitat de gènere, no està dirigit només a persones LGBTI, sinó que es pretén recollir l'opinió de tothom.

Agrair la vostra col·laboració i informar-vos que el qüestionari és anònim i totalment confidencial.

* **Obligatòria**

1. Com et defineixes? (pots marcar més d'una opció) *

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Lesbiana
- Gai
- Home bisexual
- Dona bisexual
- Home trans
- Dona trans
- Home heterosexual
- Dona heterosexual
- Intersexual
- Altres

2. Edat *

Maqueu només un oval.

- Menys de 18 anys
- De 18 a 25 anys
- De 26 a 35 anys
- De 36 a 50 anys
- De 51 a 65 anys
- Més de 65 anys

3. Podries indicar quin és el teu nivell d'estudis acabats? *

Maqueu només un oval.

- Estudis inferiors a l'ESO
- Estudis obligatoris (ESO)
- Estudis post-obligatoris (Batxillerat, CFGM, CFGS)
- Estudis superiors

4. Pots indicar el municipi on resideixes? *

Recorda que aquest qüestionari és només per persones que resideixen a la comarca del Montsià

Maqueu només un oval.

- Municipis fins a 2.000 habitants (Freginals, Mas de Barberans, Godall, La Galera, Masdenverge)
- Municipis de 2.000 fins a 5.000 habitants (Sant Jaume d'Enveja, Santa Barbara)
- Municipis de més de 5.000 fins a 20.000 habitants (La Sénia, Ulldecona, Alcanar, Sant Carles de la Ràpita)
- Municipis de més de 20.000 habitants (Amposta)
- Municipis d'altres comarques

A L'ESPAI PÚBLIC I EN LLOCS
D'OCI

A una plaça, als bars, a les festes majors i festivitats
populars...

5. Has patit alguna discriminació (comentari, insult, agressió...) per expressar la teva orientació sexual o identitat de gènere? *

Maqueu només un oval.

- Sí
- No

6. N'has presenciada alguna? *

Maqueu només un oval.

- Sí
- No *Ves a la pregunta 8*

7. En cas afirmatiu, vols explicar la situació?

A LA FEINA [1/2]

Al lloc de treball...

8. Has tingut algun problema per trobar feina a causa de la teva identitat o orientació sexual? *

Maqueu només un oval.

- Sí
- No

9. Coneixes a algú que n'hagi tingut? *

Maqueu només un oval.

- Sí
- No

10. En cas afirmatiu, vols explicar la situació?

11. A la feina pots comentar amb naturalitat aspectes de la teva sexualitat o identitat de gènere amb naturalitat? *

Maqueu només un oval.

- Sí
 No

12. Has patit alguna discriminació (comentari, insult, agressió...) per expressar la teva orientació sexual o identitat de gènere? *

Maqueu només un oval.

- Sí
 No

13. N'has presenciada alguna? *

Maqueu només un oval.

- Sí
 No *Ves a la pregunta 15*

14. En cas afirmatiu, vols explicar la situació.

A LES AULES

Segons la teva vivència a l'educació formal i informal

15. Creus que el professorat tracta amb respecte a les persones LGBTI? *

Maqueu només un oval.

Sí

No

16. Si has viscut o coneixes alguna situació vols explicar-la?

17. Has assistit a algun taller de diversitat sexual i de gènere? *

Maqueu només un oval.

Sí

No

18. Creus que el tema de la diversitat sexual i de gènere es tracta adequadament a les aules? *

Maqueu només un oval.

Sí

No

19. Si creus que no, vols explicar alguna situació.

ALS CENTRES SANITARIS

Als Centres d'Atenció Primària, serveis d'urgències, sales d'espera...

20. Has patit alguna discriminació (comentari, insult, agressió...) per expressar la teva orientació sexual o identitat de gènere? *

Maqueu només un oval.

Sí

No

21. N'has presenciada alguna? *

Maqueu només un oval.

Sí

No

22. En cas afirmatiu, vols explicar alguna situació?

A LA ADMINISTRACIÓ
PÚBLICA

Centres cívics, oficines d'atenció ciutadana, serveis socials, casals de barri, policia local...

23. Has patit alguna discriminació (comentari, insult, agressió...) per expressar la teva orientació sexual o identitat de gènere? *

Maqueu només un oval.

Sí

No

24. N'has presenciada alguna? *

Maqueu només un oval.

Sí

No

25. En cas afirmatiu, vols explicar alguna situació?

A CASA, AMB LA FAMÍLIA I ELS AMICS

Als espais d'oci, d'intimitat i familiars...

26. Ha canviat alguna de les teves relacions familiars o amistoses a causa de la teva orientació sexual o identitat de gènere? *

Maqueu només un oval.

Sí

No

27. Has presenciada algun canvi causat per l'orientació sexual o la identitat de gènere d'algú proper? *

Maqueu només un oval.

Sí

No

28. En cas afirmatiu, vols explicar la situació?

VOLEM
CONÈIXER LA
TEVA OPINIÓ [1/3]

El vostre testimoni ens ajudarà a fer un primer diagnòstic, que servirà per impulsar futures polítiques públiques a la comarca. La vostra opinió és clau!

29. Coneixes a persones que siguin lesbiana, gai, bisexual, trans o intersexual?

Selecioneu totes les opcions que corresponguin.

	Lesbiana	Gai	Bisexual	Trans	Intersexual
No conec a ningú	☐	☐	☐	☐	☐
Amistats properes	☐	☐	☐	☐	☐
Familiars	☐	☐	☐	☐	☐
Persones que conec	☐	☐	☐	☐	☐
Companyes i companyes de l'institut	☐	☐	☐	☐	☐
Professorat del centre	☐	☐	☐	☐	☐
Companyes i companyes de la feina	☐	☐	☐	☐	☐
Personatges famosos (cantants, actrius, actors, models...)	☐	☐	☐	☐	☐

30. Quins comportaments cap a persones LGBTI?

Selecioneu totes les opcions que corresponguin.

	Has escoltat o has vist	Has utilitzat o realitzat	T'han dit o fet
Insults: "maricón", "bollera", "tortillera", "travelo"...	☐	☐	☐
Rumors, parlar malament, comentaris negatius	☐	☐	☐
Burles, gestos, imitacions...	☐	☐	☐
Tirar coses, empentes, cops...	☐	☐	☐
Deixar de parlar, ignorar, mirar cap a altre lloc...	☐	☐	☐

31. Què et sembla o et semblaria...? *

Marqueu només un oval per fila.

	Malament	Incòmode	Indiferent	Bé	Fantàstic
Que dos homes mostrin en públic els sentiments	☐	☐	☐	☐	☐
Que dues dones mostrin en públic els sentiments...	☐	☐	☐	☐	☐
Que el teu professor o professora sigui homosexual	☐	☐	☐	☐	☐
Que el teu amic et digui que és gai	☐	☐	☐	☐	☐
Que la teva amiga et digui que és lesbiana	☐	☐	☐	☐	☐
Que és menyspreï a algú per expressar el seu gènere de manera diferent	☐	☐	☐	☐	☐
Que es menyspreï a les persones homosexuals	☐	☐	☐	☐	☐

PROPOSTES

Ens ajudes a millorar?

32. Quines mesures creus que s'haurien de prendre des del teu municipi per millorar la vida quotidiana de les persones lesbianes, gais, bisexuals i trans i evitar qualsevol situació de discriminació?

33. Tens alguna experiència o història relacionada amb la diversitat LGTBI i vols explicar-la?

Moltes gràcies per
haver participat!

El teu testimoni és clau per elaborar el diagnòstic i millorar les polítiques públiques a la comarca.

8.2 Qüestionari adreçat al personal dels ens municipals: Tens una mirada LGBTI en les polítiques que endegues del teu ens local?

Tens una mirada LGBTI en les polítiques que endegues del teu ens local?

Aquest qüestionari s'adreça a les persones que treballen en les diferents àrees de l'administració a la comarca del Montsià.

L'objectiu és conèixer les realitats de la població lesbiana, gai, bisexual, trans* i intersexual (LGBTI) a la comarca i així poder dissenyar un Pla d'igualtat per raó d'orientació sexual i identitat de gènere que recollirà les possibles accions que es duran a terme. La opinió de les persones que treballen a l'administració és fonamental, per això us adrecem aquest breu qüestionari anònim, per conèixer que en penseu i, en base a aquest, dissenyar els passos propers.

1. Gènere

Maqueu només un oval.

- Dona
- Home
- No binari

2. Edat

Maqueu només un oval.

- Menys de 30 anys
- 30-39 anys
- 40-49 anys
- 50-59 anys
- Més de 59 anys

3. Municipi

Maqueu només un oval.

- Alcanar
- Amposta
- Freginals
- Godall
- La Galera
- Mas de Barberans
- Masdenverge
- Sant Carles de la Ràpita
- Sant Jaume d'Enveja
- Santa Bàrbara
- La Sénia
- Ulldecona

4. Especifica l'àrea en què desenvolupes la teva feina.

5. 1. En relació amb el col·lectiu LGBTI, des de la teva àrea de treball... (marca l'opció que s'ajusti més a la teva posició)

Maqueu només un oval.

- Estan programades o ja s'han portat a terme actuacions en relació al col·lectiu LGBTI
- Es podrien portar a terme actuacions inclusives amb el col·lectiu LGBTI però no ho hem fet, seria interessant integrar la perspectiva LGBTI, encara que no sé com fer-ho.
- No em sembla prioritari o necessari integrar la perspectiva LGBTI a la meva àrea de treball.
- No crec que la perspectiva LGBTI es pugui integrar a la meva àrea.

6. Si a la pregunta anterior has marcat la primera o segona opció, ens pots indicar quines accions heu portat a terme, teniu previstes o consideres que es podrien portar a terme?

7. 2. Si consideres que hi ha accions que s'haurien de portar a terme des d'altres àrees o de forma transversal, indica'ns quines:

8. 3. En relació a la formació sobre el col·lectiu LGBTI...

Maqueu només un oval.

- Ja en tinc suficient.
- Ja en tinc però hi voldria aprofundir.
- No en tinc, però m'interessaria tenir-ne.
- No en tinc i penso que per les meves funcions és necessària.

9. 4. En aquest espai pots fer algun comentari o proposta relacionada amb el tema.
